

SVENS BIBELOVERSIGT - MARKUSEVANGELIET

Bogens hvem, hvad, hvor:

Markus er den første der bruger udtrykket *evangelium - gode nyheder* (1:1) i sit værk. Han skrev for at sikre, at generationerne efter ham fik det sande apostoliske vidnesbyrd om Jesus Kristus.

Hans evangelium er blevet kaldt Evangeliet fra "Peter's øjne", fordi traditioner fra midten af det 2. årh. fortæller, at det var en genfortælling af Peters forkyndelse.

Forfatter:

Selvom evangeliet oprindeligt var anonymt, bekræfter kirketraditioner Johannes Markus som forfatter (Papias år 125, Justinus Martyr år 150; Irenæus år 175).

Det er meget muligt, at han selv var den unge tilskuer i Getsemane (Mark 14:51), og at hans hjem havde dannet rammerne om Jesu påskemåltid (Mark 14:13-16), ligesom det gjorde senere for kristne møder i Jerusalem (Joh 20:19; ApG 1:13; 12:12).

Barnabas og Markus var fætre og sammen tjente de med Paulus indtil Markus svigtede dem under deres første missionsrejse i Galatien. Derefter nægtede Paulus at arbejde sammen med ham, men Barnabas tog sig fortsat af ham (ApG 12:25; 15:37-40).

Noget senere i Rom blev Markus og Paulus forligt og Markus blev ham til stor hjælp (Kol 4:10; Filem 24; 2 Tim 4:11). Det blev han også for apostlen Peter, som beskrev Markus som en søn (1 Pet 5:13). Kirketraditioner nævner at Markus blev med-stifter af kirken i Alexandria.

Tidspunkt:

År 55 e.Kr. Kirkefaderen Papias berettede at Markus skrev sit evangelium i Rom, efter at Peter og Paulus havde lidt martyrium under Neros forfølgelser (år 64-66).

Evangeliet er i hvert fald skrevet inden år 70, fordi det forudsiger Jerusalems ødelæggelse (13:3-4,14-15). Meget tyder dog på, at det blev skrevet ca. 10-15 år forinden, fordi det indgik som den væsentligste kilde for både Mattæus og Lukas Evangeliet som begge blev skrevet omkring år 60.

Motiv:

Markus udtrykte sit formål i de første sætninger (1:1,4,15).

Han skrev for at fortælle mennesker de gode nyheder om Jesus Kristus og føre dem til frelse. I en tid hvor Jesu apostle var ved at dø, var det afgørende at bevare sandfærdig information omkring Jesu lære og gerning.

Ved at gengive apostlen Peters forkyndelse, fortalte Markus hvordan Gud bragte sin frelse til verden igennem Jesu sonoffer på korset. Dette faktum forbliver dog skjult for de, der ikke vil anerkende Jesus som Guds Søn og verdens frelser. Til gengæld vil alle der åbner sig for Guds gerning, forstå mere og mere af denne åbenbaring (4:11; 15:39).

Markus skrev indledningsvis for menigheden i Rom, med mange hedninger, og det forklarer hvorfor han bevidst oversatte alle aramaiske udtryk (5:41; 7:11,34; 14:36; 15:34).

Bogens opbygning:

1:1-13	Indledning
1:1	Markus' formålserklæring
1:9-13	Jesu dåb og fristelse i ørkenen
1.14-10:52	Jesu tjeneste i Galilæa og omegn
1:14-3:34	Jesus begynder sin tjeneste i Galilæa
4:1-34	Jesu lignelser om Guds Rige
4:35-7:23	Jesus fortsætter sin tjeneste i Galilæa
7:24-9:50	Jesus fokuserer på at opbygge sine apostles tro
10.1-52	Jesus begynder sin vandring mod Jerusalem
11:1-16:20	Jesu tjeneste i Jerusalem
11.1-12:44	Jesus tjener i fuld offentlighed omkring templet
13:1-37	Jesus underviser sine disciple om endetiden
14:1-15:47	Lidelsesberetningen
16:1-8	Opstandelsesberetningen
16:9-20	Evangeliet afrundes

Bogens indhold:

Jesus, Guds mægtige tjenerkonge.

Markus Evangeliet er det korteste og mest enkle af evangelierne. Markus' portræt viser Jesus som den energiske, målbevidste, handlende frelser (19 undergerninger i forhold til kun fire lignelser og en tale).

Ved at se Jesus handle, overbevises læseren om, at han er Guds Søn. Markus begyndte med at beskrive de første 2½ års offentlige tjeneste, fortrinsvis i Galilæa, og sluttede af med at fokusere på Jesu sidste uge i Jerusalem i den sidste tredjedel af sit evangelium.

I. Evangeliet introduceres.

Markus indledte med at erklære, at hans skrift bragte de gode nyheder om Jesus Kristus. Efter en kort GT indledning om Johannes Døber, kaster han læseren hovedkuls ind i Jesu tjeneste. Ved sin dåb blev Jesus erklæret for at være Guds mægtige Ånds salvede Søn, en anerkendelse der blev afprøvet af djævelen i ødemarken.

II. Jesu mægtige tjeneste åbenbarer ham som Guds Søn.

Jesus kaldte sine første disciple og Markus illustrerede Jesu mægtige forløsende tjeneste, ved at beskrive disciplenes første arbejdsdag med ham. Jesu gerning medførte overvældende undren og begejstring blandt almindelige mennesker (1:27-28; 2:12; 3:7-11).

Derimod kom hans kontroversielle Messianske udtalelser, hans korrigerende lære og hans omgang med samfundets udstødte (2:10-12,13-17,19,27-28; 7:6-15) til at vække tiltagende mistro og hadsk opposition blandt de religiøse ledere (2:6-7,16,24; 3:6,22; 7:5) og utryghed hos hans egne familiemedlemmer (3:21,31-34; 6:4).

Men Jesus underviste sine disciple om, at Guds Riges fremgang ofte sker under modstand og i det skjulte (4:13-20,26-27,32).

Selvom han åbenbarede sin guddommelige almægt (4:39; 5:9-17,27-34,39-41; 6:39-44, 48), brugte Jesus den aldrig til at vinde overfladisk popularitet (1:36-38; 6:2-6,45,51-52).

Efter en indledende meget offentlig periode, fortsatte Jesus sin tjeneste med at fokusere på udvikling af sine disciples opfattelse af, hvem han var (7:24; 8:14-21; 9:30-31).

Han trak sig tilbage til randområderne omkring Galilæa (7:24,31; 8:10), men afviste aldrig mennesker som opsøgte ham i deres nød (7:25-32, 8:22).

Denne periode kulminerede med at Peter bekendte ham som Messias og at Jesus åbenbarede sig for dem i sin himmelske herlighed på Forklarelsens Bjerg (8:27-29; 9:1-8).

Efter at hans disciple havde forstået hvem han var, åbenbarede Jesus for dem, det egentlige mål med hans tjeneste. Han skulle ofres som Guds lidende tjener for at forsoner mennesker med Gud (8:31; 9:9,12,31; 10:32-34,45; 14:21,24,41), men disciplenes fortsatte tungnemhed gjorde det svært for dem at gribe den fulde forståelse af hans lære (8:33; 9:10,19,32,38-39; 10:13-16,35-40).

For at begrænse effekten af populære vrangforestillinger om Messias bød han disciplene, ikke at afsløre hans egentlige identitet indtil efter hans opstandelse (9:9), Samtidig gjorde han skarerne opmærksomme på omkostningerne ved at være hans disciple og dele hans herlighed (8:34-38; 10:21).

III. Fuldførelsen af Jesu mission.

Ved indledning til påskefesten valgte Jesus bevidst at lade sig hylde af pilgrimsskarerne da han indtog Jerusalem (11:7-10).

Med Guds autoritet gik han videre og ryddede templet for den vanærende handel, der berøvede hedningerne muligheden for at tilbede Gud (11: 15-17).

I fuld offentlighed korrigerede han de religiøse lederes falske fortolkninger af Guds lære og irettesatte deres hykleriske livsførelse (12:1-12,24,38-40).

Han afsluttede sin offentlige tjeneste med at undervise sine disciple om Guds kommende dom over Israels falske gudsyndelse. Han gav dem tegnene, der ville varsle hans komme ved dages ende (13:1-26), og kaldte dem til fortsat åndelig agtpågivenhed (13:5,9,14,23,29,33,35-36).

Derefter overgav Jesus sig til lidelsen, der skulle bringe Guds nye Pagt til verden (14:8,24,27,34-36), og advarede samtidig sine fjender om, at de var i gang med at kæmpe imod Gud (14:18-21,62; 15:2).

På trods af Jesu klare lære blev hans disciple overrasket over de voldsomme begivenheder (14:19,27-31; 16:1,11-14) og de svigtede ham i hans store nød (14:37,44-45,50,71).

Men Jesus forblev tro imod sit ord og på tredjedagen op-stod han fra de døde og kaldte i sin kærlighed sine svage disciple til at samles med ham i Galilæa (14:27-28; 16:6-7).

Markus' originale evangelium syntes afbrudt i 16:8. I stedet er det blevet afrundet med en kort synopse over begivenhederne efter Jesu opstandelse og en befaling til disciplene om verdensmission med forsikring om Jesu fortsatte virke igennem dem (16:9-14,15-20)

Bogens temaer:

Markus' portræt af Jesus fokuserer på en frelser, der har en offensiv mission i verden. Det græske handlings adverbium eutheos – straks, forekommer 40x (fx 1:10,12,18,20,21,28,29,30,31,42,43).

Det er den stærke handlende frem for den talende Jesus, der er i fokus, også selvom Markus fremhæver kraften i Jesu lærergerning (1:14-15,27,38-39; 6:2,34).

Jesus indfrier ikke den populære Messias heltefigur, der skulle fordrive den romerske besættelsesmagt, men til gengæld vil han som Guds lidende tjener, tilintetgøre Satans og syndens verdens-dominerende magt (13:24-27; 15:37-38).

I syndens forvredne verden udtrykker Gud ikke storhed ved fysisk magt og prestige, men ved ydmygt, kærligt tjenersind (9:33-37; 10:41-45).

Jesus åbenbarede kun gradvist sin Messias-kikkelse, fordi han ikke ønskede sin mission hindret af falske Messiasopfattelser (1:43-45; 5:43; 7:36-37; 8:26).

Han modtog aldrig bekendelse fra dæmoner, selvom de genkendte hans sande natur (1:24-26,34; 3:11-12).

Når det ikke hindrede hans tjeneste (5:18-20), og ved tjenestens kulmination åbenbarede han sig offentligt som Messias (11:7-10; 12:6-12,35-37; 14:3-62).

Markus viser fire situationer hvor Jesus modtog tydelige bekendelser om hans sande natur. To gange kom det fra Gud selv, en gang fra jøden Simon Peter, og en gang fra en hedensk romersk officer (1:11; 8:30; 9:7; 15:39).

Men kun de, der er knyttet til ham, får lov til at forstå hans væsen til fulde (4:11-12,33-34; 8:29-30; 14:22-25).

Jesu disciple lever sammen med ham, for at lære ham at kende og for at lære at ligne ham (1:16-20; 3:13-16; 4:33-34; 9:35; 10:43-45).

Forudsætning for at lære er et hjerte, der vil tage imod hans ord og gøre hans vilje (3:31-35; 4:20).

Men det kræver ikke alene en aktiv tro, det kræver også at reflektere hans karaktertræk overfor andre (10:41-45; 11:23-26).

Jesus udruster sine disciple til at gennemføre hans arbejde med hans ressourcer (6:7-13; 16:15-20), men de vil opleve nederlag, når de har større tiltro til egne evner (8:32-33; 14:26-31,66-72).

Men selv i nederlag åbner Jesu nåde op for fuld og hel genoprettelse (3:28; 16:7).

Jesus advarer sine disciple om, at det vil kræve selvfornægtelse at følge ham, og at de vil komme til at lide og opleve afvisning (8:34-38; 9:42-50; 10:21-22; 13:9-13).

Men at dele skæbne med Jesus betyder også at dele hans herlige og evige sejr (4:24-25; 10:28-31; 13:27; 16:6-7).

Baggrundsinformation:

16:8 slutter på græsk: "efobunto gar" – de var bange nemlig/for, på græsk virker det, som om sætningen er skåret over og v 9-20 skifter både i stil og emne. De bedste håndskrifter Codex Sinaiticus og Vaticanus indeholder heller ikke v 9-20, mens nogle få håndskrifter har en kortere afslutning.

Mange regner med at v 9-20 er en senere tilføjelse, der ikke var en del af det oprindelige Evangelium. Men Gud har valgt at bevare vers 9-20 og derfor regnes også disse vers som en del af NT kanoniske skrifter.

Jesu undergerninger faldt indenfor fire kategorier: helbredelse (1:30-31,34a; 3:11); dæmonuddrivelse (1:24-27,34b); opvækkelse af døde (5:35-43) og naturundere (4:35-40; 6:38-44,48-51; 11:12-14,21).

Jesus udførte undergerninger af to væsentlige årsager. For det første, var de tegn der åbenbarede hvem han var og at Gud var i gang med at nedbryde Satans oprør og genoprette sit Rige (1:7-8,15; 3:27; 6:56; Luk 10:9-12; Joh 15:24-25; Es kap.35; 61:1-3).

For det andet, udtrykte de hans dybe empati med den lidende verden og hans vilje til at forløse mennesker ud af syndefaldets konsekvenser (1:40-42).

Målet med undergerninger var aldrig at vinde beundrere eller skabe stemning (1:36-38; 9:25).

Hans primære mål var heller ikke at møde menneskers timelige behov, men at læge deres åndelige frafald fra Gud. Jesus er Frelser ikke mirakelmager (2:5; 8:11-12).

Bibelske undergerninger sker igennem trosafhængighed og efterfølgelse af Guds vilje (9:19, 28-29; 11:23-26).

Når Jesus til tider brugte fysiske virkemidler, var det som åndelige tegn, aldrig som magi eller feticher (7:31-37; 8:22-26; 14:22-25).

Gud arbejder ikke når der er vantro (6:5), men anfægtelse er ikke en begrænsning, så længe den anfægtende hengiver sig til Jesus (9:20-24).

Under-gerninger vil altid bekræfte tro (9:38-39), men aldrig overbevise vantro (3:20-30; 6:1-6).

Jesu opstandelse er Bibelens største under-gerning både teologisk og fysisk, for i den bevidner Gud endegyldigt for verden, at Jesus er hans Søn og at mennesker kan få adgang til evigt liv i ham. NT understreger at Jesus vil fortsætte med at udvirke under-gerninger igennem sin kirke (11:23-24; 16:19-20; Joh 14:12-14; 1 Kor 12:4-11; Jak 5:14).

Det betyder at kristne altid ydmygt kan bede Gud om at gribe ind, uden at det giver automatisk ret til Guds nådes-indgreb. Guds evige herligheds vilje vil altid gå forud for menneskers timelige længsler og ønsker (14:36; 2 Kor 12:7-9; Fil.3:10).

Markus Evangeliet viser også, at der kan være tidspunkter med mange undergerninger (kap. 1-7), mens der i andre perioder kun er enkelte (kap. 8-16).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

Markus' mål, ligesom de andre evangelisters, var at forkynde om Jesus og hans mission. Markus Evangeliet har slet ikke så mange beretninger eller læresektioner som Mattæus og Lukas, men ved at sammenligne deres fælles beretninger, indeholder Markus ofte flere detaljer (Jesu handlinger: 1:35; 7:33-34; 9:36; Jesu følelser: 1:41; 3:5; 8:12; 10:21; navne, tal og farver: 3:17; 5:13; 6:39).

Dette bærer præg af øjenvidne indtryk og koblet sammen med, at evangeliet fokuserer på Peters svagheder frem for hans styrker, bekræftes teorien om, at Peter er ophavsmanden til dets indhold (sammenlign: 8:29 med Matt 16:16-19, se også 16:7: og til Peter).

Evangeliets ligheder med Mattæus og Lukas styrker teorien om, at Markus er blevet brugt som det grundlæggende kildeskrift, (sammenlign fx Mark 2:3-12 med Matt 9:2-8; Luk 5:18-26).

Derudover findes 91% af Markus' indhold i Mattæus og 53% i Lukas. Mattæus og Lukas følger altid Markus' rækkefølge, selv når de er forskellige fra hinanden, og der er ikke eksempler på at de har en fælles rækkefølge, der går imod Markus.

Jesus forkynder nådens evangelium, de gode nyheder fra Gud om Gud (1:1) og Jesus er lægen der kommer til de syge (2:17; 10:45).

Det farligste et menneske kan komme ud for er, at afvise Guds nåde og selv forsøge at fortjene Guds accept (10:20). Guds rene hellighed gør dette helt umuligt (10:27).

Korset er midlet Gud bruger, til at frelse syndere (10:45; 14:24; 15:39).

Johannes Døbers tjeneste og skæbne var et varsel om hvad der ventede Jesus (1:4-8,14; 6:14-29) og en tredjedel af evangeliet omhandler hans sidste uge i Jerusalem (kap.11-16).

Jesu korsvej begyndte ved hans dåb. Her identificerede han sig med syndere, der længtes efter frelse (1:4-5,9).

Korsvejen var også fjendskabets vej, Guds fjenders løgn, had og oprør imod Gud Søn (1:13; 3:6,22; 11:18; 14:1-2,21,44-45,64).

For Jesus betød korset dyb smerte og foragt (15:15,29-32), men mest frygteligt betød det, at blive afskåret fra sin Fader (14:36; 15:34; Es.53:3-7; 2 Kor 5:21), men pga. Jesu sonoffer blev korset evighedens triumferende vendepunkt og åbnede for evig forligelse med Gud samt opstandelse fra de døde (14:22-25; 15:37-39), derfor afveg Jesus aldrig fra at gennemføre korsets vej (8:31-33; 9:30-32; 10:32-34; 14:36; kap.15).

Jesus opfylder GTs profetier:

Markus har kun fem direkte citater fra GT (1:2-3 – Mal 3:1; Es 40:3; 11:2,9-10; Zak 9:9-10; Sl 118:25-26; 12:10-11; Sl 118:22-23; 12:36; Sl 110:1; 14:27; Zak 13:7).

Hans budskab er alligevel dybt rodfæstet i Israels Skrifter. (10:4; 5 Mos 24:1; 10:45; Es 52:13-53:12; 10:47 – Es 11:1-1; Jer 23:5-6; 11:17 – Es 56:7; 12:25-27 – 2 Mos 3:6; 14:22-25 – Jer 31:31-33; 14:61-62 – Dan 7:13 + 110:1; 15:34 – Sl 22:1).

Markus henviser både direkte til Helligånden (1:8, 10,12; 3:29; 12:36; 13:11) men taler også om Jesu ånd (2:8; 8:12).

Jesus er mere end et menneske:

Markus trækker Jesu menneskelighed tydeligt frem (1:35; 3:21; 6:3; 11:12; 13:32).

Men samtidig kombinerer titlen "Menneskesønnen" både menneskelig og guddommelig natur (8:31; 13:26; 14:64; Sl.8:4; Dn.7:13-14).

Jesu modtager sin Faders guddommelige hyldest (1:11; 9:7).

Jesu døber med Guds Ånd (1:8) og virker fortsat fra Himlen igennem sine disciple (16:17-18,20).

Han er Sabbattens Herre (2:28).

Han tilgiver synder (2:5-11).

Han knuser Satans rige (3:11,27; 5:7). Jesu naturundere vidner om Guds skaber- og opretholdelseskraft (4:41).

Hans fjender indså hans guddommelige påstande og dømte ham for blasfemi (14:63).

Helligånden er mere end Guds kraft:

Han tituleres "Helligånden" (1:8; 3:29; 12:36; 13:11).

Når han bespottes er det gudsbespottelse (3:29). Han taler Guds ord igennem disciplene (12:36; 13:11).

Fader, Søn og Helligånd:

(1:9; 12:36).

Bogens mest kendte afsnit:

1:21-39	Et døgn sammen med Jesus
4:1-34	Jesu lignelser om Riget
7:31-37,	
8:22-26	Specielle helbredelser med åndelige lektier
8:27-9:13	Peters bekendelse og Jesu forklarelse
13:1-36	Den lille åbenbaringsbog
14:1-16:8	Jesu lidelsesberetning
16:9-20	Den specielle afslutning